

Winterkinderen

Gilbert Bordes

Winterkinderen

Vertaald door
Ingrid Scholte-Eijkemans

Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council® (FSC®) draagt. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

ISBN 978 90 239 9469 5 (p-boek)

ISBN 978 90 239 9654 5 (e-book)

NUR 342

Vertaling Ingrid Scholte-Eijkemans
Redactionele bewerking Janneke van Hoven-Cornelisse
Ontwerp omslag Wil Immink
Lay-out en dtp binnenwerk Gerard de Groot

Oorspronkelijk verschenen bij XO Éditions, Parijs, Frankrijk onder de titel *Les Enfants d'hiver*

Franstalige versie © 2009 XO Éditions
Nederlandstalige versie © 2015 Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer

Alle rechten voorbehouden

www.uitgeverijmozaiek.nl

‘**D**e kinderen! Waar zijn de kinderen?’
Een mitrailleursalvo ratelt. De bergen weerkaatsen het geluid. Daarna de stilte. Intens. Verpletterend. Een vrouw schreeuwt. Mannen blaffen orders in het Duits. ‘We willen de kinderen!’

‘Er zijn geen kinderen!’ zegt Loïc. Zijn Midi-accent klinkt zangerig in de stilte. ‘Wij zijn naar boven gekomen om tot Onze Lieve Vrouwe ter Sneeuw te bidden. Dat doen we elk jaar.’

‘O ja? Waren jullie aan het bidden? Dus jullie staan niet aan het hoofd van de terroristen die het konvooi tussen Foix en Vicdessos hebben overvallen? Acht van onze kameraden zijn daarbij gedood, vier vrachtwagens inclusief lading zijn verwoest, en de kinderen, hè, waar zijn de kinderen die jullie hebben meegenomen?’

‘Ik weet niet waar u het over hebt.’

‘De zes kinderen die we naar ons centrum in Toulouse brachten. Allemaal kinderen van wat jullie verzetsstrijders noemen... We weten dat jullie hen hiernaartoe hebben meegenomen om ze in Spanje te verbergen. Dat zegt jullie allemaal niets?’

‘Nee.’

Loïc Stinger kijkt berustend. Grijs pluikjes haar bewegen op zijn kalende schedel. Hij heeft geen tijd gehad om zijn bril op te zetten en knippert met zijn ogen in de rich-

ting van de vage silhouetten die voor hem heen en weer bewegen. Toch houdt hij zijn hoofd opgeheven en hij speelt de vermoorde onschuld met slechts één gedachte: geen angst tonen, want dat zou hem verraden.

‘Nee?’ brult de officier. ‘Jij bent de baas van de bandieten die ons konvooi hebben aangevallen! We hebben je herkend.’

De zes SS'ers richten hun wapen op Loïc, zijn vrouw en Marcello, de smokkelaar. De wind waait tussen de bergtoppen en roofvogels slaan het schouwspel gade, hoog boven de vallei.

‘Waar zijn de kinderen?’ schreeuwt de commandant nog een keer. ‘De vrouw van *La Reine des neiges* heeft gepraat.’

Dat is onmogelijk. Léa Bucher, de eigenaresse van bistro *La Reine des neiges*, heeft hen niet verraden. Bij haar vinden de ontmoetingen van de leden van de verzetsgroep Montesquieu altijd plaats. Zij heeft ervoor gezorgd dat de kinderen na de aanslag op het konvooi weer op krachten kwamen en hen bij zich gehouden totdat Loïc, Jocelyne en Marcello hen kwamen halen om ze mee te nemen naar Spanje.

De Duitsers hebben hen aan het eind van de middag verrast, toen ze zich voorbereidden om de nacht in de schuilhut door te brengen. De soldaten hebben hen tegen de muur gezet, de vrouw tussen de twee mannen in, en nu richten ze de loop van hun geweer dreigend op hen.

Jocelyne, klein, haar zwarte haar op haar achterhoofd in een kleine rol waaruit plukjes ontsnappen, en met een lijkbleek gezicht, slaagt er niet in het beven van haar lichaam te stoppen. Dicht bij haar werpt Marcello, die nauwelijks groter is, een blik als van een wild dier op de Duit-

sers. Hij is een beetje krom, lijkt op een vos en heeft kleine, koude spleetogen onder een baret die hij nooit afzet. Hij is een man van de bergen, voelt zich evenveel Frans als Spaans, kent alle geheime wegen in de bergen, vervoert zijn handelswaar onder de neus van de douaniers en verdient zijn brood door zich niets van de wet aan te trekken.

De SS'ers hebben al snel in de gaten dat ze van hem niets wijzer zullen worden en richten zich nu tot de vrouw; ze voelen dat ze op breken staat.

‘En jij, wat weet jij?’

Jocelyne schudt haar hoofd. Allerlei beelden trekken in hoog tempo aan haar voorbij: zes kinderen bij elkaar in een herdershutje in Vicdessos – een klein ziek meisje, een jongen van twaalf en vier tieners – en de tocht naar boven tot aan Oustal, de schuilhut die door sommigen het ‘Huis van de duivel’ wordt genoemd, vanwaar Marcello hen naar Spanje moest brengen.

‘Zeg op! Waar zijn ze?’

‘Ik weet het niet. Ik heb geen kinderen gezien.’

Haar ogen ontmoeten die van haar man, die geen kink heeft gegeven. Zijn gelatenheid maakt haar bang, schokt haar. Jocelyne weet dat ze laf is, in staat te smeken, te verraden om in leven te blijven. Haar geest, verlamd door de dreiging van de loop die op haar borst wordt gericht, dwingt haar tot afschuwelijke leugens die ze niet kan tegenhouden. Een paar seconden winnen, het allerlaatste moment uitstellen...

‘Het was zijn idee!’ mompelt ze terwijl ze naar Loïc wijst.

De loop wordt enkele centimeters verplaatst.

‘Hoezo: het was zijn idee?’

‘Loïc wilde hier naar boven gaan om... om...’

Een kleine fout toegeven om de waarheid te verbergen en het mededogen van de SS'ers op te wekken – Jocelyne grijpt deze kans met door wanhoop ingegeven verbeeldingskracht.

‘We zijn met Marcello naar boven gegaan om tabak en koffie in Spanje te gaan halen.’

‘Ach, ik begrijp het: smokkelarij!’

‘Waar heb je het over?’ mompelt Marcello.

Een schot. Eentje maar. Marcello schreeuwt, een afschuwelijke grijns ontbloot zijn losse, zwarte tanden. Hij gooit zijn armen in de lucht, draait om zijn as en zakt in elkaar. De schutter lacht om die dans met de dood.

‘Dat is wat jou ook te wachten staat!’ zegt hij dreigend tegen Jocelyne. ‘Tenzij je praat.’

Zijn buurman zegt wat in het Duits. Een wrede uitdrukking glijdt over zijn gezicht. In de koude schittering in zijn ogen is vaag een verlangen naar foltering, kreten en bloed te zien.

Loïc neemt Jocelyne in zijn armen. Als hij dan toch moet sterven, dan moet het ook maar meteen. Met zijn tweeën lijkt het minder moeilijk de dood onder ogen te zien. Hij draait zich om naar de SS'er. Zijn oogleden trillen, hij vertrekt zijn gezicht tegen het felle licht.

‘We smokkelden een beetje, dat is waar’, geeft hij toe, in de hoop dat de beulen, die ook last hebben van de tekorten, geïnteresseerd zullen zijn. ‘We kunnen alles krijgen: luxe schoenen, parfums, zijden kleding...’

Hij denkt aan de zes kinderen.

Maar de SS'ers denken ook aan hen. Ze hebben de schuilhut van boven tot onder doorzocht en daarna de kleine kapel. Het heeft hun niets opgeleverd. Toch heb-

ben ze hun doel bereikt: de kou, de wolven en de honger zullen snel de tegenstand van dit handjevol vluchtelingen, alleen in de bergen, breken.

De wind trekt aan. Grote wolken drijven boven de bergtoppen; ze beloven sneeuw. De SS'ers praten met elkaar, ze zijn het duidelijk niet met elkaar eens. Een gaat er pal voor Loïc staan, die zijn vrouw nog steeds vasthoudt. De anderen lopen opnieuw rond de schuilhut en gaan vervolgens een soort houten schuur binnen. Als de deur opengaat vluchten twee geiten, de een rossig, de ander wit. Op enkele passen afstand op een grashelling staat een ezel te kijken, zijn oren gespitst, waarna hij zich achter een rotsachtig heuveltje verschuilt.

De gierende wind om de rotsen verrast de SS'ers. Met verontruste gezichten draaien ze zich om naar de bergtoppen. Het zachte weer bij Oustal houdt nooit lang aan, de zomer is er vaak maar kort. Dit is het terrein van de winter, van de vorst die rotsen doet splijten, van ijzige sneeuwstormen en pakken sneeuw. De plek ligt geïsoleerd in de bergen, als laatste schuilplaats voor de Spaanse grens, en is alleen toegankelijk door middel van een loopbrug die boven een ravijn hangt, een hachelijke verbinding.

‘Ga je praten of niet? Voor de laatste keer: waar zijn de kinderen?’

De stilte weerkaatst tussen de bergen. Een windvlaag tilt de grijze haren van Loïc op.

Dan volgt opnieuw een salvo van mitrailleurvuur... Loïc en Jocelyne zakken in elkaar. Kreten die door merg en been gaan vermengen zich met de echo.

De ezel balkt dichtbij. De mannen zoeken het dier met hun ogen, maar zien het niet.

‘In ieder geval heeft de terroristische organisatie Montequieu nu geen leider meer!’ concludeert een van de SS’ers. ‘Het netwerk zal nu wel snel uiteenvallen.’

‘Goed’, zegt de ander kortaf, ‘dat is geregeld. Nu moeten we die kinderen nog zien te vinden.’

‘Wat kunnen zij ons schelen?’

‘Onze opdracht was heel duidelijk: de kinderen niet laten ontsnappen.’

‘Wat maakt het uit?’ werpt een ander tegen. ‘Hier komt niemand ze halen. Ze hebben geen enkele kans om het er levend vanaf te brengen.’

Als ze het uiteindelijk eens zijn, beginnen ze aan het kronkelende pad dat al generaties lang door smokkelaars is uitgesleten tussen de zware rotsblokken. Ze liggen erbij alsof ze bijna de helling af rollen, alsof ze slechts door kleine takjes worden tegengehouden. Deze stenen wereld verkeert in een wankel evenwicht. Het kleinste steentje dat in beweging komt, verrast in deze eindeloze stilte.

De twee overgebleven SS’ers gaan eerst de schuilhut en dan de kapel binnen, daarna voegen ze zich in looppas bij de anderen. Explosies weerklinken. De daken en de klok vliegen in stukken. Er blijft niets over van Oustal, behalve de kleine schuur die op wonderbaarlijke wijze intact blijft.

De SS’ers komen bij de rand van de diepe kloof, die door de plaatselijke bevolking ‘de goot van de duivel’ wordt genoemd, een breuk van enkele kilometers lang, die Oustal van het dal scheidt. Het einde van de bewoonde wereld. De loopbrug van planken en stalen kabels schommelt boven het ravijn. Ergens bergopwaarts bij Blaset is wel een andere doorgang, maar degenen die die doorgang kennen, praten er niet over: als de douaniers de ge-

bruikelijke route in de gaten houden, kunnen ze via die weg ontsnappen en de smokkelwaar vervoeren.

Angstig wagen de SS'ers zich op de brug. De kabels zijn slap door jarenlang gebruik, de rottende planken maken een eventuele misstap tot een dodelijke. Tussen de hemel en het ravijn buigt de loopbrug door onder het gewicht van de soldaten, die iedere onverhoedse beweging proberen te vermijden. Vijftig meter afstand tussen de randen van de afgrond, meer is er niet nodig om te vallen. Ondertussen bijt de wind in hun gezicht en handen.

Als ze eindelijk de andere kant bereikt hebben, kijken de mannen elkaar opgelucht lachend aan. Daarna draaien ze zich om naar het onmetelijke gebergte. Als de kinderen daarboven zijn gebleven, hebben ze geen enkele kans om te overleven. Het enige wat de mannen nog moeten doen is ervoor zorgen dat ze het dal niet kunnen bereiken. Dan is hun missie voltooid.

Ze hebben alles gezien.

Verscholen in een grot waarvan alleen Marcello de ingang kende, drukken zes jongens en meisjes zich trillend tegen elkaar aan. Ze hebben door een spleet in de rots gezien hoe de SS'ers Loïc, Jocelyne en Marcello tegen de muur duwden. Ze hebben gezien hoe Marcello vol in het hart werd geraakt en om zijn as draaide en hoe daarna, vlakbij, het echtpaar geëxecuteerd werd, terwijl man en vrouw elkaar omhelsden. Ook hebben ze de doodskreten en vervolgens de stilte van de bergen gehoord.

Sinds hun vertrek uit het door de Duitsers gevorderde lyceum heeft ontzetting de tijd doen stilstaan. Honderden mensen hadden in het gebouw opeengepakt gezeten, wachtend op het moment waarop ze naar kampen in Duitsland zouden worden gebracht. SS'ers waren de kinderen komen halen, hadden hen laten instappen in een vrachtwagen, die vervolgens midden in de nacht vertrok. Trillend van angst hadden ze dicht tegen elkaar aan gezeten. De motor maakte zo veel herrie dat ze de mitrailleur-salvo's niet hoorden. Plotseling moest de vrachtwagen uitwijken, waarna hij in een veld tot stilstand kwam. Kreten klonken boven het geluid van het geweervuur uit. Mannen met een bivakmuts op lieten de kinderen uitstappen. Ze renden door het veld, stapten in een ander voer-

tuig dat wegreed terwijl het beschoten werd. Bij *La Reine des neiges*, een bistro aan de voet van de bergen, waren ze uitgestapt. De mooie glimlach van Léa Bucher had hen gerustgesteld. Bovendien had ze hun wat te eten en te drinken gegeven.

Met een geluid alsof het regent valt er wat steengruis van het plafond. Daarna horen ze een straaltje water dat langs de rotswand loopt. De kinderen doen hun ogen open. Flauw licht kiert tussen de rotsen door, waardoor in het schemerdonker details zichtbaar worden.

‘Het stinkt hier als een beerput!’

Christophe, de jongen die deze woorden fluisterde, knijpt zijn neus dicht. Hij duwt een andere jongen weg, een jongen met donker haar en een bril met dikke glazen, jonger dan hij.

‘Je stinkt!’

‘Maar daar kan ik niets aan doen!’ jammert de jongen met de bril terwijl hij weer een stap naar voren zet, zijn lijf voorovergebogen, zijn handen op zijn buik.

Matthieu springt op, houdt hem tegen en duwt hem hardhandig terug. ‘Daar blijven!’

Beschaamd verbergt Joachim zich achter een rots. Dit is hem nog nooit overkomen.

Een jong meisje kijkt naar de tassen die achter in de grot staan en draait zich dan om naar Matthieu. Met zijn zestien jaar heeft die het voorkomen van een volwassene. Zijn langzame en bedachtzame gebaren wekken, net als zijn woorden, vertrouwen bij de anderen. Ze hebben behoefte aan iemand die de leiding neemt. Hij lijkt ongevoelig voor de vloeibare angst die ruikt als de broek van Joachim.

‘Die stilte’, mompelt Marie-Hélène. ‘Ik vraag me af of...’

‘We horen al twee uur niets meer’, valt Matthieu haar in de rede. ‘We moeten iets doen.’

‘Joachim, jij gaat je wassen en omkleden’, stelt Marie-Hélène voor.

Opeens gromt een stem: ‘Hou toch in vredesnaam allemaal je mond! Ze zijn er nog steeds!’

Opnieuw kijkt Christophe door de spleet in de rots naar buiten, een grote puber met blonde krullen, een ingevallen gezicht en een onzekere blik. ‘Ik heb iemand zien bewegen daar, achter dat heuveltje. Straks vinden ze ons uiteindelijk toch.’

Ze zwijgen, houden hun adem in, spitsen hun oren.

Na een poosje zegt Matthieu verbaasd: ‘Toch is het vreemd...’ Op zoek naar steun kijkt hij de anderen aan.

Christophe kijkt nog eens onderzoekend naar buiten. ‘Ze zullen wel zijn vertrokken’, zegt hij, terwijl hij onzeker naar het midden van de grot loopt. ‘Of ze houden zich verborgen. Dan schieten ze ons af alsof we konijnen zijn, zodra we naar buiten gaan.’

Hij draait zich om naar Séverine, een blond meisje van tien jaar, met een mager gezichtje en dik, warrig haar, dat de hele tijd hoest. Ze zit in elkaar gedoken in een hoek en kijkt hem aan met een vermoeide blik, als van een opgejaagd dier. Om niet op te vallen blijft ze roerloos zitten. Ze durft nauwelijks adem te halen.

‘Ik ga kijken’, besluit Matthieu terwijl hij naar de uitgang loopt.

‘Je bent gek’, stuift Christophe op. ‘Dat jij je laat neerschieten, moet jij weten, maar als ze jou naar buiten zien komen weten ze ook dat wij er zijn. Blijf hier!’

Christophe gaat voor Matthieu staan, zijn armen gespreid, als een haan die klaar is voor het gevecht.

‘Misschien heb je gelijk’, geeft Matthieu toe, ‘maar we kunnen ons hier niet eeuwig blijven verstoppen.’

Weer valt er een stilte.

Achter een rots, vlak bij een bron, heeft Joachim zich zo goed en zo kwaad als het ging gewassen en verschoond. In zijn tas heeft hij een andere broek gevonden die eigenlijk een beetje te kort is. Hij loopt terug naar de groep en zet zijn grote bril weer goed.

Matthieu hijst zich op naar de rand van de grot en kijkt door een opening bovenaan naar buiten. Het eerste wat hij ziet, zijn de vlammen in de ruïne van de kapel, waarna zijn zoekende blik blijft rusten op enkele zwarte silhouetten in de verte, die richting de kloof bewegen. De Duitsers?

‘Ze zijn weg’, zegt hij, terwijl hij van zijn hoge zitplaats af springt en opnieuw naar de uitgang loopt; deze keer probeert Christophe hem niet tegen te houden. De uitgang wordt verborgen door grote rotsblokken die hem aan het oog van de Duitsers onttrekken.

Als de nacht valt, gaat Matthieu op onderzoek uit. De balken van de klokkentoren storten neer in de vuurzee van de kapel, met een herrie die door de bergen wordt weerkaatst. Ernaast is de schuilhut nog slechts een rokende ruïne; de staande muren hebben in het licht van de brand iets akeligs, een schokkende kwetsbaarheid. De sterke geur van roet, die de roerloze lucht verdikt, bezorgt hem een droge keel.

Voorzichtig zet hij een paar passen. Dan ziet hij de drie lichamen die op het gras liggen; eerst Marcello, wiens verwrongen gezicht naar de hemel is gericht, daarna Loïc